

vedl—zastával jeho úřad. Právě se ubíral nový komoří pán z Buchsesu, aby jej oznámil. Richard ho zadržel. Šlo mu o to, aby předešel probošta a promluvil s králem.

„Pane z Buchsesu,” pravil, „rač oznámiti především magistra Richarda Jeho Milosti; ručím za to, že ti bude král povděčen.”

Nový mistr komory poznal muže, kterýž jednou byl odporován Jindřichem z Lipé a velmi vhod přišel králi. Pokynul tedy a splnil jeho žádost.

Jan sám rozhrnul záslonu kynu mu. „Tys to, magistře?” zvolal milostivě. „Co mi přinášíš?”

„Chci žádati, královská Milosti,” odvece Richard. „Dovol, abych směl dlíti po tvém boku, dokud se nedostaví arcibiskup s Albou!”

„Saint Denis! jakýs ty výtečník, magistře. Tuším, že se mi přivádíš sám v zástavu, abych byl ujistěn, že mé přání bude splněno.”

A král mu podal milostivě ruku, kterou Richard chladně políbil. Na to rozřevěl král záslonu a volal, že to mohli slyšet čekanci královny milosti: „Pane z Buchsesu, jsem churav, věru churav, magister Richard zůstane však na místo učeného Hereberta! Nerad bych byl obtěžován. Chci, magistře, abys u mne setrval!” Pak dodal: „Je tedy Alba vzdálena, není-li pravda? Praveno mi, abych ji až u večer očekával.”

„Zajisté, Milosti! Doufám však, že již dříve ti bude náležet.”

„Pak i já splním svůj slib. He, magistře, libo-li ti, můžeš napsat zatím privilegium: nechci, aby se to dostalo dříve do rukou dvorského kanceláře, já pak přiložím svůj podpis. Po skutku zavoláme pana cancellaria, aby přiložil zemskou pečeť. Věru, aspoň zas rozzlobím jednou ty panské loutky, že se obcházejí bez nich!” a dal se do upřímného smíchu.

„Milosti,” pravil Richard vytahuje pergamen, „předešel jsem tvou vůli, čekám jenom na podpis. Prve však rač podepsat milostivě rozkaz na propuštění několika mých souvěrců, kteří hynou již deset neděl v žaláři inkvizitorův.”

„K tomu, tuším, třeba nejprve dopisu biskupova.”

„Důstojný Oldřich z Paběnic čeká v předstíni Tvé Milosti, chovaje k tobě prosbu, račiž jej vyslyšet!”

„Aj, magistře, když ty za něj žádáš—”

Richard se uklonil skrývaje tak vítězný pohled. „Jak jsi milostiv, můj králi,” řekl. „Scholastikus Oldřich z Paběnic podepsal již za biskupa, jehož úřad zastává.”

U okna nalézalo se psací náčiní. Král přijal listinu a přelétl ji okem. „O několik venkovanů se zle jedná? Aj, příteli, toť malichernost! ať netýrají páteři Dominikáni ubohý lid!” řekl a podepsal. „Dvorský kancelář nechť přidá zemskou pečeť,” dodal podávaje pergamen Richardovi.

„Dovolíš mi teď odejíti, Milosti, abych vykonal tuto záležitost?”

„Jdi, jdi, magistře! vyslechou zatím velebného scholastika. He, jsem dnes milostem velmi nakloněn, neboť očekávám sám milost! Vrať se brzo, učený mistře!”

Richard se uklonil a vyšel pokynuv scholastikovi.

„Mluv bez obalu,” zašeptal mu, „inkvizitoři jsou malomoeni: toť naše pomsta za slechetného biskupa.” Na to odešel.

Komoří hlásil doktora duchovních práv Oldřicha z Paběnic, pražského scholastika.

Co si dával Richard přitisknout zemskou pečeť a odeslal propouštěcí listinu arcibiskupovi, vykládal scholastikus králi záležitost chrámu Týnského, mnohokrát již ohřívanou a posud ještě nedovařenou, abychom užili prostonárodní mluvy. Král Jan chtěje se roku 1310 pomstít politickému svému odpůrci Jindřichu, děkanu Vyšehradskému, jemuž náleželo dle dřívějších dob právo dosazovat faráře do Týna, ustanovil v jeho nepřítomnosti za faráře Mikuláše, syna pražského měšťana Ebrama. Biskup Jan jej potvrdil, později ale na žádost děkana Jindřicha dosadil nového vikáře, kněze Donata, jenž spravoval faru až do své smrti roku 1316.

Měšťané chtějíce využítovati toto úmrtí sáhli na právo kapituly a sami dosadili známého nám poněkud Františka, syna mocného měšťana Eberlina od Kamene. Biskup vznesl rozhodnutí na Řehoře, děkana u sv. Jiljí. Ten ze zvláštních stranických příčin rozhodl se pro Františka Eberlina, faráře dosazeného měšťany. Král si sporu více nevěšmal. Kapitola nesvolila k tomuto rozhodnutí, proto vtrhli měšťané násilím do kostela, odlehali sloužícího kněze od oltáře a uvedli tam kněze Františka. Biskup na stížnost nového děkana Držislava rozhodl se pro právo tohoto. Měšťané ani farář neposlechli: děkan si stěžoval tedy u papežské stolice, od níž byl uznán za soudce opat Břevnovský Bavor. Věc se nevyřizovala.

Z osobních, klerikalních i biskupských zájmů chtěl dosíci scholastik, aby se vyslovil král pro děkana, čímž by byl Bavor zajisté rozhodl pro jeho právo.

Král byl již mrzut dlouhým líčením učeného doktora, když se navrátil Richard. V rozpacích pohlédl Jan vstoupivšího, jako by jej žádal za radu.

„Smím, Milosti,” pravil tento, „prozkoumati žádost učeného scholastika?”

Králi zazářila tvář. „Ano, ano, učíš tak, magistře. Odevzdej své důkazy, důstojný doktore, mému lékaři; cokoli učiní, stane se mým jménem. Ostatně buď ujistěn, že jsem ti obzvláštní přízní nakloněn, ano, mne skoro těší, že ty zastáváš důležitý úřad místo biskupa Jana.”

Oldřich z Paběnic se uklonil s úsměvem na rtech. Známo, že biskup Jan byl vřelým přívržencem královny Elišky a zastancem proti Janovi. Odevzdav pergameny své do rukou Richarda, udíven vlivem tohoto na krále, nicméně však ujistěn nejlepším výsledkem, byl propuštěn.

Král se vrhl do křesla. „Ah, magistře, věru jsem unaven. Děkuji ti! Saint Denis, tisícekrát jsou mne milejší moji žoldnáci než tito učené mužové, tebe vyjímaje. Co tu pletek, hádek, dlouhých rozprav, latinských dokumentů a průpovědí! Děkuji ti, že's mne ho zbavil; věru, kdyby nebylo tvého přimlouvání, byl bych poslal ho ke všem ďasům! Vyříd' jeho žádost jak chceš. Saint Denis, po takovýchto chvilích nemá člověk toužit po odpočinku v náručí krásné, zábavné děvy! Ha, Alba! Magistře, kdy, pravil's, že bude má?”

„U večer, Milosti.”

„Dobře; chci, aby byla dodána k Buchsesovi, do jeho domu v Ostrožnické ulici.”

„Již jsem tak nařídil; arcibiskup náš bude věstitelem odevzdání Alby.”

„Kdy?”

„U večer o dvanácté, Milosti.”

„He, ta holubinka se dojísta naděje, že bude opět bydlet tam, odkud uprchla. Vís-li, že jsem odejmul ten dům zbojníku Kunškoví? Proklaté! jaké to bylo namáhání, dostat se do chalupy sprostého měšťana! Fi, stydím se za to!” Najednou vyskočil. Saint Denis! vždyť jsem ještě neviděl svého podčešního, vlastně číšníka! Přikročil ku vchodu. „Pane z Buchsesu! pane z Buchsesu!”

Tento vešel.

„Kde jest Oldřich z Řičan? posud jsem jej neviděl!”

„Tvá Milosti ráčila zapomenout—dálzá se ve městském vězení.”

„Cože? Saint Denis! můj číšník u vězení? Ah, již si vzpomínám, věru jsem na to nepamatoval. Pane komoří, proč jsi mi nepřipomněl?”

„Nevěděl jsem—” chtěl se omlouvat dvořan, ačkoli svévolně tak byl učinil; věděl, že jest Oldřich z Řičan příliš milý králi, aby nemohl být nebezpečným jeho posavadnímu důvěrníku.

„Ty nic nevíš! nikdy! nikdy! Ha, ten statný rvač krmí se teď vězeňským chlebem dobrých mých poddaných. Hahaha!” bezděky se rozesmál, představuje si tváření zajatce. „Jdi, jdi, Buchses, nepotřebuji tě!” Buchses odstranil se. „Tomuto výtečníku musím pomoci, ještě dnes! Věru, musím se smát.” A znova se rozesmál osudu statného dvořana.

Ale jako bleskem přelétla rudá zář zlosti mezi smíchem jeho obličej. Mistr komory oznamoval: „Vyslanci městské rady pražské s počestným rychtářem v čele!”

„Saint Denis! tito — nechť vejdou, nechť vejdou!” A dal se do škaredého, zlostného smíchu. „Jsem žádostiv, co si přejí. Odstup poněkud, magistře, nerad bych, aby byli vytrhováni, toť jsou vězňatelé mého dvořana.”

Vážně, ničeho netušíce o králově zlosti, vstoupili oznámení. Richard si umínil mírnit krále; neboť mu nebylo vhod v nynější době nepřítelství Jana s měšťany. Uctivě se uklonili králi, jenž je přísným zrakem měřil, očekávajíce, až je osloví, osoby to nám známé: Albrecht z Kouřimi, Jindřich Žatecký, Jakub Frenclínův a Konrád Junošův.

„Buďte mi vítáni, počestní pánové,” započal král. — „Čemu mám děkovat za návštěvu deputovaných věrného města Prahy?”

„Milostivý králi,” jal se mluvit Albrecht rychtář, šedý již kmet.

„Díky ti za milostivé uvítání. Nemilá příhoda nás donutila obtěžovati Tvou Milost; přicházíme, abychom žádali za spravedlnost.”

„Za spravedlnost? Aj, pane Albrechte, tuším, že má pražský rychtář dosti značnou pravomocnost, aby mohl svou obec pořádati. Co myslíš svými slovy?”

„Tak daleko nesahá mé právo, Milosti! Královský náš pán zajisté mi ráčí porozumět. Mluvím ve jménu spoluněšťanů a nikoli z vůle své. Račiž, Milosti, naříditi, aby bylo spravedlivě učiněno měšťanům pražským Kunškoví a Eklínu, jichžto ženy přišly nás prosit za spravedlnost!”

„Vás? Nuže, proč jsi jim nepomohl ku právu?” zvolal Jan Lucemburský, jehož tvář temně zrudla při této žádosti.

Rychtář se hluboce uklonil, taktéž i druzí. „Dobře ti vědomo, královská Milosti, že mi to nemožno. Ty ráčíš znát celou záležitost, Milosti, snad ti ale neznámo, že oba měšťané byli přepadeni ve svých klidných přibytých, jakkoliv nemá nikdo práva dotknouti se osoby pražského měšťana v jeho domě bez uvědomění, po případě bez svolení obyčejných starších. Oni jsou bez viny a nalézají se u vězení, majetek jejich propadl soudu Tvé Milosti.” Rychtář zamlčel spolupůsobení krále.

„A co víc?”

„Rač naříditi, milostivý králi a pane, aby byli oba měšťané propu-